

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta” ese:
Joi și Dumineca.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șiese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru șiacare publicare. — Scrișori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 68.

Dumineca, 26 Augustu | 7 Septembrie

1879.

Brasiovu, 26 Augustu / 7 Septembrie.

De unu timpu încóce se repetiesce earasi spec-
tacolulu, cu care s'a fostu introdusu actiunea cea
mai din urma orientala, ce s'a terminatu deocam-
data cu tractatul dela Berlin. Nu de multu s'a in-
calzitu imperatulu Germaniei cu monarchulu nostru
la Gastein, și acuma lumea politica este din nou
agitata de intrevedere neasteptata a aceluiași im-
peratu germanu cu Tiarulu Rusșiei. In intervalulu
care desparte de olalta aceste doue intrevederi im-
peratesci, cade visit'a comitelui Andrassy la cancel-
ariulu Bismarck in Gastein și misiunea maresia-
lului prussianu Manteuffel la Varsiovi'a.

Aceste intalniri, cari se voru completá prin vi-
sit'a ce voiesce se o faca principele de Bismarck
la Vien'a, dau pressei europene destula materia de
discusiune și combinatiune politica. Un'a o semte
fiacare, că adeca se prepara earasi o actiune in-
semnata in politic'a européna. Principele Bismarck
este neobositu in urmarirea scopurilor sale și, pēna
candu va stá densulu in capulu guvernului ger-
manu, nu ne potemu asteptá la o pace durabila.
Acést'a a devenitu o convingere generala și astadi,
ca și inainte cu câțiva ani, cestiunea cea mare la
ordinea dilei este, că ce ne voru mai aduce aceste
doue intrevederi ale Monarchiloru?

Multe fôrte multe depindu dela viitórea con-
stelatiune politica in Europ'a, ea va decide asupra
intereselor de vieatia a multoru state, cu deose-
bita a statelor mai mici, cari sunt avise la
originelu celor puternici. Romanii se afla spre
exemplu tocmái acuma intr'o sitnatiune, încátu pen-
tru barbati, cari conduc destinele ei, este de celu
mai mare interesu a cunósce situatiunea presenta,
a prevedé modulu, in care se voru grupá aliantiele
statelor mari și a alege apoi calea aceea, prin care
póte se se garanteze mai multu independenti'a tierii
și esistenti'a nationala a poporului romanu.

Ministrulu de esterne Boerescu s'a reintorsu in
patria dupa ce a adresatu mariloru poteri unu me-
moriu asupra cestiunei care a facutu obiectulu mis-
siunei sale. Elu a avutu destula ocașiunea de a
se informá asupra situatiunei generale politice și
anu fi doritu cá se-i fi succesu chiaru de a pe-
trunde cevasi mai afundu in secretele diplomatiei,
decátu se póte asteptá dela simplulu contactu ofi-
cialu cu ministrii de esterne ai mariloru poteri.
Romanii sunt laudati acuma chiaru și de anglesi
cá boni diplomati și momentulu de față recere in
adeveru se dovedésca, că posedu calitatea acést'a,
consultandu-se și luandu decisiunile lor in de-
plin'a cunóscentia a situatiunei politice europene.

Misiunea d-lui Boerescu, se dice, a remasu
fara rezultat, deórece nu ia potutu succede a cás-
tigá pe marile poteri pentru programulu seu. Déca
este in adeveru asia, apoi ce voru face Camerele
romane spre a scapá din situatiunea neplacuta ce-o
prepara tierii opozitiunea poteriloru semnatarie.
Romanii voru se mérga óre inainte pe calea care
crede ei că este mai buna, fara cá se le mai pese
deca independenti'a tierii va fi recunoscuta séu nu
de tóte poterile, ori dóra voiescu se se supuna și
se bé paharulu amaratiunei cu resignatiune?

Ce e dreptu celu mai mare diariu anglesu „Times”
disentandu memoriulu d-lui Boerescu constata, că
„de siguru poterile nu voru sili pe Romanii a
se naturalizeze pe israeliti, cari locuiescu pe teri-
toriuulu seu”, dér' adauge dreptu amenintiare, că
cu tóte aceste, déca Romanii uu voru tiené contu
de dorintiele poteriloru apusane, acést'a póte se
impedece progressulu tierii lor. Cumu? in ce
modu? Asta cestiune depinde dela multe altele
mai mari.

Se va continuá óre politic'a aliantiei celoru
trei imperati și in ce forma? Séu că din alianti'a
tripla va resare alianti'a dubla a Germaniei cu
Austro-Ungari'a silindu astfelu pe Rusșia, cá se dé
man'a cu Françi'a și póte si cu Itali'a? Ce sensu

au nouele intrevederi și care este adeveratulu scopu
alu consultariloru dintre monarchi și tramisii lor?

Eata ce ar' trebui se scie barbati de statu ro-
mani inainte de a luá o hotarire definitiva asupra
atitudinei lor față de Europ'a in grav'a cestiune
a emanciparii Evreiloru. Tier'a nu se póte sinu-
cide — acést'a e claru și a spus'o destulu de la-
muritu și d. Boerescu in memoriulu seu, dér' pēna
unde póte merge facendu opozitiune vointiei es-
presse a poteriloru? Se póte intemplá că Camerele
se sté mortisiu pe langa proiectulu comitetului de-
legatiloru și se nu accepte nici punctula din pro-
gram'a d-lui Boerescu, care recomanda sistem'a impa-
mentenirei prin liste nominale sub órecari condi-
țiuni. Intr'unu asemenea casu inse Romanii a
cauta se se spriginésca pe vreuna séu pe mai multe
din marile poteri, pentru eventualitatea unei inter-
ventiuni, care cu tóte asigurarile ce se facu nu
este eschisa.

Peste puține dile voru incepe desbaterile seri-
óse in Camerele romane asupra cestiunei la ordinea
dilei. Intr'aceea la Gastein, la Varsiovi'a și acuma
la Alexandrovo s'a discutat situatiunea politica a
continentului și s'au regulatu póte afacerile orientale
pe ani inainte. Ori-cari ar' fi inse nouele planuri,
Romanii voru face mai bine déca voru procede cu
precautiunea ce-o recere gravitatea situatiunei, ne-
uitandu inse de marile datorii ce le au cătra sine
insisi, cătra tíera și natiune și respingēdu cu re-
solutiune firma ori-ce pretensiune, care ar' peric-
litá esistenti'a lor nationala.

Cronic'a evenimenteloru politice.

La ordinea dilei e intrarea trupelor austro-
ungare in Novibazar. Comisiunea militara se va
reintórece adi mane din recunóscrea ce a facutu
in Novibazar, la care nu a intimpinatu nici o re-
sistintia din partea poporatiunei

Dela Seraievo se anuntia: Intrarea trupe-
loru nóstre in pasialiculu Novibazar este defini-
tivu hotarita și va avé locu cam pe la 8 Septembrie
Indata ce se voru fi concentratu tóte trupele la
fruntaria, se va incepe ocupatiunea. Generalulu
br. König comanda corpulu de ocupatiune,
comandantulu superioru ducele de Württem-
berg va stabili cuartirulu seu generalu pen-
tru tóte eventualitati la fruntaria pasialicului.
Husni-pasi'a va merge cu trupele nóstre; elu voi-
esce se reguleze aci cestiunea privitória la redarea
armelor, pre candu ceilalti trei functionari oto-
mani au fostu tramisi cu membrii comisiunei aus-
triace spre a face o recunóscrea in pasialicu; mem-
brii austriaci sunt: Maiorulu Milinkovici, apoi trei
oficieri de ai statului maioru și dragomanulu con-
sularu Herculovici, cá talmaciu turcescu, in fine
unu functionariu dela telegrafu. In 1 și 2 Sep-
tembre a plecatu regimentulu Nr. 41 (Kellner) la
fruntaria, regimentulu Nr. 76 (Knebel) a sositu
aci și bataliónele 25 și 31 de venatori sunt de-
semnate pentru intrarea in Novibazar.

Principele Nichit'a alu Muntegrulu
a sositu iu 2 Sept. in Vien'a, unde fú primitu de
comandantulu gener. Maroicsics, care a fostu tra-
misu din taber'a dela Bruck lēnga Lait'a, cá se
'lu conduca la imperatulu in tabera. Visit'a prin-
cipelui muntegrēnu se comentéza in diferite mo-
duri. Unii dicu cá princ. Nichit'a a venit cá se
multiamésca Majestatii Sale pentru bunavoiuti'a ce
a aratat'o guvernulu seu față de Muntenegru in
decursulu desvoltarii afaceriloru orientale și cu deo-
sebita la incheierea pacii, altii sustienu cá cala-
tori'a principelui muntegrēnu și primirea s'a es-
celenta in Vien'a stá in legatura strinsa cu ocu-
parea Novibazarului și că incheierea unei conven-
țiuni militare cu Muntenegru este virisimila.

Parerea din urma o combate „Pester Lloyd”,
care face óspelul princiaru din munti sudici onó-

rea de alu numi capulu unui statu barbaru și dice,
că Austro-Ungari'a, unu statu civilisatu, nu póte
incheiá tractate c'unu statu, cá Muntenegru, care
nu-si va tiené niciodata de onóre a observá fidelu
o asemenea conventiune s. c. l. In fine dice, că
insemnatarea politica a calatoriei lui Nichit'a póte
se fia numai o noua demonstratiune in contra Rus-
șiei, dér' se teme, cá nu cumva Nichit'a se faca
numai comedia, fiindu intielesu pe sub mana cu
badea Gorciacov.

In 3 Sept. principele Muntenegrului s'a dus
la taber'a dela Bruck, unde se aflá inca impe-
ratulu. Elu a fostu primitu la gara de primulu
adiutantu generalu alu Maj. Sale gener. br. Mon-
del și de autoritati' orasiului. Alteti'a s'a sa dusu
apoi de a dreptulu la palatu, unde a fostu primitu
de Majestatea S'a. — Se mai dice, că pe langa
scopurile politice ale calatoriei principelui Nichit'a,
acést'a mai voiesce se faca și studii in Austri'a,
pentru cá dupa modelulu justitiei, scóleloru, a po-
litiei din Austri'a se introduca și elu unele reforme
in principatulu seu.

Calatori'a maresialului prussianu Manteuffel,
care a mersu se salute pe Tiarulu tutu-
roru Rusșiloru a fostu numai introducerea intreve-
derei, ce a avutu locu intre acést'a și imperatulu
Germaniei Wilhelm la Alecsandrovo. Tiarulu
a sositu la 1½ ér' imperatulu Germaniei la 3 óre;
elu a fostu primitu la gara de Tiarulu, unde cei
doi monarchi s'au salutatu fôrte cordialu. Ei au
pranditu impreuna, apoi pe la 5 óre imperatulu
Wilhelm a facutu Tiarului o visita, pe care acést'a
indata ia reintors'o.

S'a fostu facutu multu sgomotu cu relatiunile
cele incordate dintre Germani'a și Rusșia
și multi incepura chiaru se créda in eventualitatea
apropiata a unui resbelu intre cele doue natiuni nor-
dice vecine. In mediuloculu certelor diareloru
oficióse dela Berlin și Petersburg inse imperatulu
Wilhelm a facutu o demonstratiune, de o mare in-
semnatarea politica, mergēdu la Alexandrovo, cá se
salute pe nepotulu seu imperatulu Alexandru II.
Intrevedere acést'a a venit deodata, încátu diu-
arele berlinese au adusu sciri asupra ei abia dupa
ce avú locu. Imperatulu Wilhelm a fostu tramisu
pe favoritul seu, gener. Manteuffel, mai antaiu la
Varsiovi'a. Diarele voieau se dē o importantia
deosebita politica acestei misiuni, dér' organulu
bismarkianu „Nordd. allg. Ztg.” declará dincontra,
că acést'a misiune este lipsita de ori-ce caracteru
politicu. Câteva dile mai tardiu betranulu impe-
ratu alu Germaniei merge in persóna se salute pe
Tiaru. Ce va se insemne acést'a?

Bismarck se eérta cu inamiculu seu Gorciacov
și imperatii se imbraçosiéza la Alexandrovo spre
a arató lumii, că ei sunt totu amici și aliatii de
mai inainte. In 3 Sept. sér'a se latisé la bursa
de Vien'a scirea, cá principele Bismarck s'ar' fi
decisu a-si dá demisiunea. Acést'a scire, care nu
s'a adeveritu pēna acuma intru nimicu, isi are
sorgintea negresitu in consideratiunea, că intreve-
dere demonstrativa a monarchiloru nordici s'a in-
templatu fara scirea și consentimentulu cancel-
ariului germanu. Bismarck observa de unu timpu
incóce o atitudine ostila față de Rusia și cauta
a se apropiá câtu mai multu de Austri'a, impera-
tulu Wilhelm nu voiesce inse se se strice cu ve-
chiulu seu amicu și aliatu. Esiste dér' o diver-
gentia de opiniuni intre cancelariulu și monarchulu
germanu. Este cunoscutu, că imperatulu Wilhelm
nu prea vede bucurosu, că cancelariulu seu posede
o influentia mai puternica chiaru si decátu a lui
in Germani'a, se scie chiaru, că betranulu mo-
narchu de vreo câteva ori a voitu chiaru se de-
parteze pe Bismarck dela guvernulu, dér' situatiunea
politica nu ia iertatu a face acést'a. Acuma inse se
pare, că i s'a facutu prea multu si de aceea a de-
monstratu pe față in contra politicei anti-rusșeci
a cancelariului seu.

Principele Bismarck este Germanu din crestetu pēna in talpi, elu vede cā o ciocnēla intre Germani si Russi in viitoriu este neevitabila, cāci in fapta aceste doue natii se urescu un'a pe alt'a din sufletu, de aceea elu voiesce se iea inca dē pe acuma positiune fația de Russi, cā se nu-i lase se se intarēasca prea tare, ocupandu totu mai multu terenu pe peninsul'a balcanica. Asia ratiunēza unii, ceilalti dau din capu si se temu, cā nu cumva tōte se fia numai o stratagema politica din cele mai rafinate.

Dela Parisu se telegrafēza, cā d. Boerescu a plecatu in 3 Sept. diminētia dea dreptulu la Bucuresci. Elu a insarcinatu pe d. Calimachi-Cartargi a esprimā ambasadēi italiāne regretele sale de a nu se poté duce la Rom'a.

Diuarulu principalu din Londr'a „Times“, ocupandu-se intr'unu articulu de fondu de situatiunea poporatiunei musulmane in Bulgari'a si Rumeli'a orientale, vorbesce fōrte simpaticu despre Romani'a Eata, dupa „Rom.“, pasagiulu din cestiune:

„Nici in Bulgari'a, nici in Rumeli'a Orientală nu pare a esistā unu periculu realu de resbelu civilu. Cu timpulu, nouele guverne se voru convinge — trebuie s'o speramu — cā nu e de interessulu loru de a tractā intr'unu modu aspru pe compatriotii loru musulmani. Exemplulu Romaniei este plinu de invetiāmintē si trebuie se speramu, cā nu va fi perdutu pentru statele de curēndu create la sudulu Dunarii. Faptele sevērsite de curēndu de principatulu din partea de mēdia nōpte a fluviului sunt din cele mai onorabile pentru aceea tiēra. Inainte de resbelu, curagiulu si patriotismulu Romaniloru erau adesea puse la indoiēla. Aceste indoieli s'au imprastiatu cu deseversire; Romanii au doveditu nu numai, cā sciu se se lupte cu vitejia, ci cā sciu si pentru ce trebuie se'si dē ostēnēla de a se bate. Ei intielegu si dau o justa valōre independētiei loru. Ei au aretatu unu demnu resimtiementu in contr'a tonului dictatorialu alu Russiei si au doveditu unu talentu diplomaticu destulu de insemnatu, aপরاند' si positiunile. Ei voru castigā unu titlu si mai necontestabilu la respectulu si la sustienerea Europei, dēca voru reesi se dovedēasca a loru capacitate la guvernū, impacandu elementele straine si intemeiandu unitatea nationala pe principiulu, care imbrașisēza tōte elementele, in loculu aceluia, care aru escluide pe vreunulu. Nu ne indoiu, cā Romanii voru scī se reguleze plangerile Israelitoru astfelu, in cātu se fia de acordu cu simtiementulu publicu alu Europei. Corespondentele nostru dela Sofi'a ne arēta astadi modulu, cumu ei se silescu a conciliā poporatiunea musulmana din Dobrogea si a readuce la vetrele loru pe locuitorii de acestu cultu, cari le parasisera. Dēca guvernulu Bulgariēi si alu Rumeliēi Resaritenē voru urmā exemplulu politicu alu Romaniei — desi tardiu si intr'unu modu imperfectu — ne-amu poté inca asteptā la rezultate escelinte.“

Memoriulu d-lui Boerescu.

cātra poterile straine, despre care dice „Times“, cā contine unu respunsu nici negativu nici afirmativu la cerintiele Europei, ilu impartasiesce „Agenti'a Havas“ in urmatoriulu resumatu scurtu:

Memoriulu presintatu de cātra d. V. Boerescu, ministru alu afaceriloru straine din Romani'a, diferitelor cabinetē Europene semnatōre tractatulu din Berlin, reamintesce in prim'a linia, cā doue din prescriptiunile coprinse in art. 44 alu tractatulu din Berlin sunt deja inscrise in Constitutiunea romana: cā adeca libertatea si practicarea exteriōra a tuturor cultelor sunt asigurate tuturor in Romani'a si cā nationalii tuturor puterilor sunt tractati pe acelasi picioru de egalitate. Cātu despre a treia prescriptiune, acea privitōre la dobēndirea si la bucurarea de drepturile civile si politice, guvernulu romanu recunōsce necesitatea unei reforme, care se consacrē adoptarea ei in principiu: dēr' elu nu intielege se procedea de cātu tōptatu si in marginele posibilului din caus'a unor greutati de ordinu cu totulu internu.

Executarea art. 44 cere dispositiuni, care se referu unele la viitoriu si altele la trecutu. Pentru acelea care privescu viitorulu guvernulu romanu le va resolvā prin noue legi organice, prin modificari aduse legiloru in fiantia. Unu proiectu specialu privitoriu la revisuirea art. 7 va contienē, n u m a i in vederea viitorului, enuntiarea generala a principiului, prin care ori-ce strainu va poté dobēndi calitatea de cetatianu romanu, fara deosebire de religiune, conformandu-se cu prescrierile legei asupra impamentenirei. Deosebitu de aceasta,

proiectulu de revisuire va dispune, cā dreptulu de a dobēndi imobile rurale este unu dreptu politicu.

Tōte dispositiunile acestei legi de revisuire, precum si restrictiunile privitōre la dobēndirea proprietatiloru rurale de cātre necetatiāni romani, nu se aplica la Dobrogea nici la locuitorii sei deveniti Romani prin anexare.

Executarea art. 44 din Tractatulu dela Berlin, in cātu privesce viitorulu, ar' fi ast-feliu intemeiatu numai si numai pe impamentenirea individuala.

Ajungendu la aplicarea prescriptiuniloru tractatulu intru ceea ce privesce trecutul, D. Boerescu espune in memoriulu seu cā Israelitii si Armenii, in timpurile cele vechie, aveau in Romani'a aceeasi situatiune cā cea a Arabiloru din Algeri'a, cari sunt supusi francesi fara a avē drepturile de cetatiani francesi.

Guvernulu romanu voiesce se modifice situatiunea actuala, dēr' tōptatu, cāci Israelitii, cari locuiescu in Romani'a, prin moravurile, traditiunile si aspiratiunile loru, formeaza in Statu o colonia cu totulu straina, unu felu de colonia germana. Din cei 763,000 contribuabili cari duc sarcinele Statulu in Romani'a, nu se numera de cātu 27 Israeliti din 100 locuitori. Crestinii cari platescu impozitele represinta 96, 43 la suta si Israelitii numai 3, 57 la suta.

Nu se poté cere Romaniei se admita nu mai de cātu pe toti Israelitii la egalitatea civila si politica, candu Françi'a, Engliter'a, Austri'a, Suedi'a si Algeri'a n'au facutu acēst'a. Pretutindeni statele au procedatu prin mesuri pregatitōre, asupr'a carora au trebuitu chiaru se revina une ori, pentru cā fusesera luate pré grabnicu. Memoriulu reamintesce, in acea privintia, cā emanciparea Jidaniiloru in Algeri'a, care se facu in 1871, a provocatu rescōla in tiēra, si cā d. Thiers, atunci presiedinte alu republicei francesē, a trebuitu se presinte unu proiectu, prin care se abróga decretulu de emancipare datu de guvernulu aপরarei nationale.

Memoriulu mai dice, cā, pentru trecutu, guvernulu va propune Camerelorū, se acorde indata si fara stagiū calitatea de cetatianu romanu Israelitoru, supusi romani, cari voru fi datu dovedi de asimilare. Se va luā in consideratiune conditiunea sociala si serviciile aduse tierei. Dupa ce a facutu se resara avantajiele ce presinta sistem'a listelorū nominale asupr'a sistemēi categoriiloru, memoriulu d-lui B. Boerescu conchide dicēndu, cā Romani'a voiesce a se pune la nivelulu celorlalte State din punctulu de vedere alu dreptulu publicu, si esprima speranti'a, cā Poterile nu 'i voru cere se se sinucida

Unu documentu istoricu inaintea juriului.

Sibiiu, 4 Septembrie a. c.

Cetitorii „Gazetei“ isi voru aduce aminte, cā procurorulu de statu reg. ung. de aci a fostu inhatiatu si fōi'a Asociatiunei transilvane romane „Transilvani'a“ tocmai cu 2 luni inainte de ce a incetatu de a mai aparē. Procurorulu a intentatu adeca unu processu de pressa in contra redactorului acestei foi d. G e o r g i u B a r i t i u, pentrucā, in Nr. 23 din 1878 a publicatu unu documentu relativu la evenimentele din 1848/9. Documentulu acēst'a este unu reportu datu din 8 Martiu 1840 alu advocatulu Ioanu Margineanu si alu locotenentulu Constantinu Stezariu, cari au fostu tramisi cā curieri la generalulu Glaeser in Temisiōr'a de cātra comandantulu Transilvaniei br. Puchner in 6rn'a 1849, in care reportu numitii descriu tōte observarile facute in calatori'a loru, cu deosebire crudimele comise ce cātra Unguri.

Actulu de acusatune alu procurorulu dice, cā G. Baritiu a luat asuprasi responsabilitatea pentru publicarea raportulu mentionatu din Nr. 23 alu „Transilvaniei“ si cā auctori n'au potutu fi acusati din cauza, cā unulu din ei, adv. Ioanu Margineanu, nu se scie unde se afla, ear' celalaltu Const. Stezariu, acuma capitanu c. r. in pensiune, a declarat cā a subscrisu in adeveru acelu raportu, dēr' n'a avutu intentiunea cā se fia publicatu. Originalulu acestui documentu se afla in posesiunea professorulu dela gimnasiulu din Beiusiu, Rosiu, dela care Baritiu a primitu o copia spre publicare. Procurorulu gasesce in publicarea acestui raportu casulu de delictu prevediutu in § 302 cod. pen. deōrece documentulu, contine pasagie, in cari se atitia la inimicitii in contra natiunei maghiare.

Mai cu sēma pasagiulu ultimulu alu raportulu fū incriminatu. In acēl'a se descrie, cumu Maghiarii lui Bem, prindēndu pe preotulu gr. cat. din satulu marginasiu Bradu, i-au taiātu de a rēndulu mai tōte extremitatile corpulu in modulu celu mai barbaru si dupa ce l-au mai jafuitu si de banii (1000 fl.) cei ducea cu sine, l'au taiatu bucati si apoi se esclama: Spunetine ómeni buni a-ti mai auditu séu atu

cetitu vreodata de asemeni crudimi barbare? Preotulu tu inteligentia romana, fēritive si fugiti de asemeni faptele barbare, cari comitu faptele ne mai audite; nu le mai curti si nu lasati a fi amagiti nici in presentu nici in viitoru dēca ve voru mai intinde man'a de amicu!

La intrebarea presiedintelui, consil. Béla T a m á s y, cā nu s'a ganditu, candu a publicatu acelu reportu, cā acēl'a se calca legea, acusatulu a respunsu, cā documentulu nu calca nici o lege, cāci este claru, cā prin publicarea nu s'a facutu politica de di. Este unu documentu scris inainte de 30 de ani, care se refera la trecutu. Dēca acestu documentu ar' invólve delictulu din codulu penalu, tunci ar' trebui, cā se fia supuse unei asemeni procedurēi de documente si de scrieri istorice. Acusatulu dice cā a mai publicatu in timpu de 11 ani in aceeasi fiantia multime de documente, cā acēst'a, si cu tōte aceste nu a intentatu nici unu processu pēna in Decembre 1878.

Presiedintele citēza apoi pasagiulu ultimulu de susu alu reportulu din cestiune si dice, cā dēca o fōia literara publica asia ceva si fara cā redactorulu se faca o nota de aprobatorē, acēst'a invólva delictulu §-lui 302. — Acusatulu respunde, cā lui nu i-a fostu iertatū a falsificā documentu lasandu afara espressionile aspri. Unu documentu trebui se se redē fidelu, cāci istori'a este judecat'a lunei. Acusatulu spune, cā a fostu acusatū si de tribunalulu din Brasov pentru acelasu documentu, din cauza, cā ar' fi tractatu politicu di, ceea ce unei foi literarie nu i este concesu, dēr' a fostu achitatu din motivu, cā documentulu nu contine politici de di.

La intrebarea, dēca acusatulu a provocatu pe prof. Baritiu se-i tramita documentulu acēst'a, a declarat, cā l'a provocatu se ilu tramita, dēca e de valōre, dēr' cā nu a fostu noscutu mai inainte cāprinsulu lui. — Procurorulu voiesce apoi se constate unele abateri dela originalu, cari sunt de natura mai multu ortografica, la ceea ce respunde acusatulu cā nu tiene de competentu pe procurorulu a-si dá o judecat'a asupra ortografiei unui documentu. Procurorulu se senofensatu si cere, cā tribunalulu se puna pe acusatulu sub pēna dēpsa disciplinara pentru asertiunea acēst'a. Tribunalulu inse respinge propunerea procurorulu cu cuventu, cā acusatulu a usatu numai de dreptulu seu de aপরare. Dupa acēst'a a urmatu pledōrele procurorulu si ale aপরatoriulu d. de Straussenburg, dupa care acusatulu G. Baritiu a fostu achitatu de juriu in unanimitate. — Acusatulu se fi si inceputu juriulu cu documentulu istoricu dela 1848 cumu ar' fi potutu se condamne pe redactorulu fōiei „Transilvani'a“ pentru unu actu, care s'a scrisu acuma de 30 de ani intr'unu timpu extraordinariu. O sentintia coudamnatoriava sensu numai, dēca ar' fi fostu indreptata in contra documentulu insusi si dēca acēst'a ar' fi fostu arsu solemn in foro publico. Atunci amu fi vediatu spectacolulu celu curiosu in dilele nōstre! —

Aradu, 19/31 Augustu a. c.

(Libertatea ungeresca.) Domnule Redactoru! Ve veti mirā poté, vediendu, cā conceptulu generalu libertate am adausu not'a particulara „unguresca“. Acēst'a am facut'o, pentrucā se nu confundē cineva libertatea, principulu umanitariu si civilisatoriu alu secolulu nostru, cu libertatea dupa conceptulu ungerescu. Natiunile ce sunt luminate s'au deprinsu a intielege sub libertate „dreptulu omului“; maghiarii inse nu voru se intielega decātu „dreptulu maghiarulu.“ — „Mindeker legyen ember és magyar“ dogmatisēza egri trufi'a loru. Astfelu, cum vedeti, in Ungaria nu poté fi nici vorba de libertate dupa conceptulu si ideile europeniloru, decātu de o libertate „unguresca“ potrivita numai rassei maghiariloru.

In modulu acēst'a, dēca la noi in tiēra existu unu felu de libertate, apoi acēst'a existu in realitate numai pentru natiunea maghiara, 6r' pentru nationalitatile nemaghiare, cari tienu la individualitatea loru, ea este adeveratu despotismu si tirania! Unu adeveru tristu acēst'a, care nu are tōt buntia de argumentare maiestrita; elu se confirmu prin insasi atitudinea maghiariloru si prin fiantia actiune a loru pe terenulu vietii sociale si politice. Urmatoriulu faptu petrecutu in timpulu din uru in comitatulu nostru, si pentru a carui inserare ve ceru ospitalitatea „Gazetei Transilvaniei“, dēspōrta unu caracteru localu, totusi, pe langa altele ce se repetiescu dilnicu inaintea ochiloru nostru elu este destulu de instructivu pentru de-a vedē cunōsce manier'a, cu care guvernanti nostri s'au obicinuitu a exercitā principulu libertatii moderne.

In 14 Augustu st. n. erā se urmeze alegerea de notariu comunalu in Socodoru, un'a din cele mai populate comune romanesci in comitatulu Aradulu. Poporulu, dorindu se alēga in acēsta fiantia tiene o persōna capabila si onorabila, s'a adresat la advocatulu M. Veliciu din Chisineu, care nu inainte fusesse notariu in Siepreosiu, rogandulu se primēasca candidatur'a de notariu. Domni dela

ministratiunea comitatensă inse, audiendu despre candidatură lui Veliciu, isi propusera se impedece cu ori-ce pretiu si eventualmente chiar' se anuleze alegerea lui. Momentulu eră binevenitu pentru densii, d'a luă pretextu, că se paralizeze vointi'a poporului si se 'si realizeze tendintiele loru escluseste. Din nenorocire adeca, inriurise cu sfatulu seu in afacerea acest'a si judele dela tribunalulu din Aradu, d. V. Paguba. Ds'a, că nascutu in comun'a Socodoru, bucurandu-se de increderea depina inaintea poporului, acest'a, precumu in tôte afacerile mai importante, ce privescu interesele comunei, asia si la alegerea de notariu solicitase sfatulu seu, in privintia persónei alegunde. In scopulu acest'a, d. Paguba, inainte de alegere cu trei dile, se infaçisă in midiloculu poporului, si, dupa puçina consultare, intielegundu, că Veliciu primesce candidatur'a, si inca la dorinti'a espressa a poporului, nu avea, decâtu se-lu recomande si elu din partea s'a in atentiunea alegatoriloru.

Ce facu inse domni dela administratiunea comitatensă? Netoleranti, că intodéuna, façia de manifestarile independente si contrarie tendintieloruru egoiste, alarméza opini'a publica, si prin organulu loru „Alfold“ intimpina cu atacurile cele mai brutale persón'a judelui Paguba, care avuse curajulu se manifeste liberu parerea s'a si se recomande alegerea lui Veliciu. Si, că se sciti, voi spune: tóta crim'a, de care se facuse culpabilu judele Paguba, in recomandarea s'a, eră, că Veliciu, pe langa capabilitatea s'a, zelulu si onestitatea caracterului seu e si romanu totodata! Acest'a dér' eră motivu sufficientu, pentru că organulu „Alfold“ se gratifice pe unu ampoiatu romanu cu epitetele de resvratitoriu si agitatoriu in contra maghiarismului si a ideei de infratire intre romani si maghiari, facendu-lu încâtva chiaru responsabilu de neintielegerea si disarmoni'a dintre aceste doue natiuni, că si cumu acest'a ar' atérná dela persóna, séu numai dela romani.

Pe temelulu acestor denunciaru false si reutaloise, vice-comitele Ormos, printr'unu ucasu, dupa sistem'a muscalésca, suspinde alegerea pe 8 dile, er' in contra judelui Paguba ordonéza incusitiune, in façia locului, alu carei rezultatu, credu, nu va face prea mare onóre domnilor dela comitatu, lesi unii dintre ómenii esaminati, in urmarea terrorismului si pressiuilor oficiale, póte se fi fassiuatu chiaru dupa gustulu d-lor, cu vatamarea adeverului si a dreptatii! O dispositiune acest'a, luata invederatu, nu pentru prestigiulu ordinei si buneii administratiuni, ci, in scopulu premeditatu de a persecutá si pe singurulu functiionariu romanu superioru, ce avemu la tribunalulu unui comitatu romanescu, cumu este comitatulu Aradului! In fine, M. Veliciu, vediendu, că persecutarile particulariloru din comuna iau proportiuni crescunde, se retrase din candidare cu atátu mai alesu, că vice-comitele i declarase categoricu, că „nu-lu va intari, se fia chiaru de o miie de ori alesu“.

Éta cumu se practica libertatea in tiér'a nóstrea! Poporulu crediendu-se in tiéra constitutională si cu libertati, in conformitate cu dreptuiu ce-i dá legea, voiá se aléga de notariu pe V. precumu ei dictá consciinti'a s'a: domni dela comitatu inse, urmandu principiulu de libertate „ungurésca“, nu voru se scie nimicu de dreptulu poporului si de libertatea conscientiei, de câtu numai in casulu, candu elu va alege la comanda pe unu maghiaru ori maghiarou! Ce feliu? Diferinti'a natională si neunirea cugetariloru dispenséza óre pe maghiari dela detoriile umanitatii, si a nu face altor'a, ceea ce nu vre-i se-ti face si tie? Congressulu dela Berlinu p'etinse in numele libertatii si umanitatii tôte drepturile cetatianesci pentru Evreii din Romani'a, in timpu ce Romaniloru din Austro-Ungaria li se rapescu mereu si puçinele drepturi, ce li recunoscú legea de nationalitate din 1868! Ocarmitorii nostri, desi astadi sunt mari si puternici, totusi nu trebuie se uite dis'a intieptulu Plutarcu: „Fora dreptate nici Dumnedieu nu póte se guverne universulu“! X.

Unu diamantu in nesipu.

Conversatiune estetica-critica asupr'a productelor unui june poetu romanu.

(Urmare.)

VI. Atari frumusetie ne intempina mai multu au mai puçinu si in alte bucăti lirice dintre cele din vorba. Asia in piesele „Te-am vediutu“, „La copila“, „Cantecu despre o betrana“ scl.

Desclinitu asupr'a acestor doue din urma indresnimu a atrage atentiunea totoror mamelor si fiiloru romane de veri-ce stare si positiune sociale. Căta adeveretate si fragedime a sentiementelor, impreunate cu ardinte iubire de patria si natiune si cu-o tendentia practeca sanetósa, ne respira din ele! Dá, tendentia practeca; pentru că poetulu are totdeun'a se fia fiulu evului seu, impartasindu necasurile si bucuriele, si nutrindu tendentiele si aspiratunile nobili ale coetaniloru si conatiunaliloru sei, nu inse totodata sclavulu, clientele, elevulu evului seu¹⁾, innotandu in torrentele vitiuriloru si prejudeciiloru acestuia. Si tenerulu poetu, cu carele ne intretinemu, e fiu, nu sclavu alu seculului si impreguiariloru sale.

In „Canteculu despre o betrana“, in privinti'a carei-a ne spune, că

E multu, de candu si dins'a
Eră juna, in flóre;
Alu ei peru, negru candva,
Adi sémana a ninsóre;
Pre façia-i, de tempu trase
Unu siru de brasde suntu,

acest'a, betrana, n'are palaturi, n'are ranguri, n'are vestimente pretioise;

Dér' are ornamente,
Ce-i stau multu mai frumosu;
O anima curata,
Si unu sufletu blandu, zelosu.

Locasiu-i e unu satu necunoscutu; de ale lumei placeri rafinate n'a sciutu si nu scie; ale ei petreceri suntu lucrulu neincetatu,

Ea nu se semte bine,
Candu n'are de lucratu.

Lucra ea, indemna pe altii la lucru; in casa ea se culca mai tardiu, ea se scóla mai tempuriu; ea e angerulu casutiei, steu'a conducatori'a a acesteia, si sórele ce o incaldiesce,

Si cerculu familiei
De dins'a luminatu
In nóptea miseriei
Nicanandu n'a suspinatu!

Seraciloru betraui, debili, morbosu, nepotintiosu le tinde din ce are; pe cei tari inse i mena, se lucre cá si ea; biserca nu o uita nici intr'o serbatoria, ci 'i place a se rogá Fientiei creatórie, si a ascultá ce dice preutul din altariu, cându apoi ea uita ori-ce ámaru.

Din cãrți idei inalte
Desi n'a invetiatu,
Natiunea si-o iubescu
Cu zelu adeveratu:
Mai gat'a-ar fi se móra,
Decátu se parasésca
A gintei sale lege
Si limb'a stramosiésca!

Furtunele le combate; speranti'a si coragiulu nu si-pierde nicanandu; in bine nu se increde, in reu nu despera. Prelanga iubitul barbatu are doi fii, pre cari i idémna spre bine neincetatu; unulu din acestia vietuesce departe de dins'a, éra candu si elu e acasa, ea se semte in raiu,

Ér' candu se duce, plange
Si-i dice: „Scumpulu mieu!
Fi bunu; câtu poti, totu lucra,
Te 'ncrede 'n Domnedieu:
Si elu va se-ti ajute . . .
Ér' candu vei dá de bine:
Se nu uiti . . . dragulu mamei . . .
Se nu uiti nici de mine! . . .“

Poetulu nu mai póte continuá, se innéca in lácrime, căci — betran'a descrisa e mama s'a cea dulce, si elu e alu ei fiu.

Poetulu nostru decantá intr'o scurta balada si pre „Corneli'a mam'a Grachiloru“; inse, cumu vedemu, intru foculu sentiementulu profundu, fragedu, adeveratu si nefalsificatu, in Canteculu despre o betrana succese a ne presentá intr'o figura multu mai maiestósa si mai de tempu adeverata Cornelia romana moderna. Oh mame romane! Fiti, că acest'a Cornelia din canteculu poetului, imitati vertutule ei, si amat'a nóstrea natiune securu va inflori!

Éra voi, june sórióre romane, cá cine se fiti? Fiti cá bland'a, modest'a, casnic'a, vertutiós'a fientia romanésca, despre care junele poetu in od'a „La o copila intre altele canta asia de frumosu:

Nu ai frumusetia rara, nici haine lucitórie,
Si totusi esti placuta la toti cá si o flóre.
Nu ai cultura 'nalta si-averi mari, copilióra!
Si totusi, cá pre-o dina din ceriu toti te adóra. . .
Oh, draga copilióra! nu splendid'a colóre:
Mirosulu dá dulcétia si farmecu la o flóre!

¹⁾ Schiller o. si l. c.

Nu pomp'a din afara, nu recele vestementu
Aprinde 'n animi foculu amorului celu santu! . . .
Blandeti'a, fragedimea lipsita de 'ngamfare,
Candórea, bunetatea, ce sufletulu teu are,
Vertutea si iubirea curata, angerésca,
Modesti'a, ce siede pe façi'a ta cerésca:
Sunt pentru o copila podóbe mai frumóse
Decátu ori-ce frumusetia si haine pretioise. . .
Ce simpla e colórea micutiei filoméle!
Dér' este mai iubita, cá ea 'ntre paserelu? —
Cá tu nu ai cultura si bunuri numeroise:
Cumu potu se dica óre amicele-ti gelóse?
Nu ai, e dreptu, cultur'a, ce-i dicu adi multi „cultura“,
A ta placuta scóla a fostu simpl'a natura.
Nu scii despre sciintie vorbi si despre arte,
Nu scii de prin romanuri citá fóra de carte:
Dér' scii a casei lucruri, scii totu, ce se recere
In cerculu familiei se scia o muiere.
Parisulu, Vien'a Londr'a n'ai fostu se le privesci,
Nu scii vre siese limbe straine se vorbesci:
Scii inse dulcea limba a scumpei tale ginte,
Ai anima zelósa, ce sci scuti ferbinte;
Si fóra de acestea ori-ce 'nalta cultura
E sóre tristu de iérna, ce nu are caldura. . .

VII. Cumu vedemu din cele citate, pēna acumu, poetulu nostru e multu puçinu realistu, ceea ce in lumea nóstrea moderna cu gigantic'a gramada a cunoscintieloruru ei façia de ale lumei antice, cu tendentiele ei reale-practice, ba adese chiaru materialistice, nu strica. Dér' numai intru atât'a nu strica, intru câtu poetulu realitatea, cá potere stravechia a vietiei natiunali si poporali, o va folosi spre scopurile sale ideali. „Candu poetulu nu si-mai póte tinde man'a dupa idealuri curate, — oserba unu scrietoriu¹⁾, — viéti'a cu realitatea si miscamentele sale i va resfrange si aretá, cá printr'o prisma, alte si alte grupe de coloru.“ Padiésca-se inse cá de focu, se nu se cufunde cumva in valorile coruptiunei domnitórie. Nu uite nici pre unu momentu sant'a si sublimu sa chiamare, espressa de cei vechi in viersulu:

Et docere vult, et delectare poësis,²⁾ ceea ce mai lemuritu va se dica, cumu cá poetulu trebuie se inriurésca asupr'a evului seu si a generatiuniloru si celoru mai tardie in modu curatitoriu si nobilitatoriu. Era la acésta marétia, tienta ajunge, se apropia de ea, ori de câte ori prin sternirea de sentiemente simpaticu ne redica, ne inaltia; pentru cá anim'a petrinsa, sufletulu poeticu dispusu naturalmente atrasa cătra ideele bunului si adeveratului, cu cari neseperabile e impreunatu frumosulu.

Din acésta nisuintia reale-practice ne potemu splicá si acea suma de poesióre, cu teme luate din viéti'a actuale a poporului romanu, de form'a baladeloruru au a poesiiloru didactice poporali, mai multu au mai puçinu nimerite, in cari poetulu nostru, cantandu pre córdele animei Romanului, in flacara amórea patriei si natiunei, condamna lena si beti'a, sbicuesce pre lipitorile sateloruru si pe natiunistii buni de gura, dér' in fapta mai rei decâtu acele lipitori, recomanda binefacerea si alte asemeni. Atari poesióre, cá se pestrecemu (trechemu peste) frumós'a balada poporale alegorica „La cremiórele“, sunt intre altele „Amor si patria“, „Ostasiu din Romani'a“, „Cersitoriulu“, „Betivulu“, „Strigoii“, „Bogatulu si cersitoriulu“, a carei ultima tendentia culmineza in pré frumós'a sentintia filosofica indreptata de cersitoriu avutului:

Oh, adu-ti aminte in dile cu sóre,
Cá sórtea-i, cá tempulu, mereu schimbatória!

De aici se tiene si frumosic'a alegoria „Jalea unei orfane“, in care orfan'a plangundu-si cu amaru desastrulu iudelungu, care o ajunse dupa ferícirea si starea s'a inalta de mai inainte, urmédia asiá:

Colo, colo 'n departare,
Unde sórele resara,
Unde traiulu e mai linu,
Unde ceriu-i mai serinu:
Am si eu o sora dulce,
Singura stea ce straluce . . .
Ah! cu dragu, cu dragu m'asi duce
Se o stringu la pieptu cu dulce,
Si se-i spunu cu amaru plangédu,
Câte rabdu p'acestu pamentu! . . .
Dér', vai! dins'a e departe;
Unu délu mare ne desparte,
Unu délu mare, unu délu greu:
Resipi-l'ar' Dumnedieu!

Totu de aici se tienu si unele descrieri umoristico-satirice; căce in de acestea asisidere s'a incercatu laudatulu teneru si inca cu destulu succesu, cu jocósa umóre, cu multu tactu si finétia, încátu unele din piesele lui de acestu soi ne aducu viu aminte descriutiunile artistice ale Invidief, Fómei scl. din Metamorfosile lui Ovidiu. Eca de proba si de esemplu „Lena“:

Cine nu cunósce (barâmi depe nume)
Asta dómna mare si vestita 'n lume?

¹⁾ Br. Sigism. Kemény la Lad. Névy Aesthetikai dolgozatok. Budapest 1873, pag. 13.

²⁾ Horatiu de art. poet.: „Aut prodesse volunt, aut delectare poëtae“.

E frumoasă, juna, că si vre o dîna?
Ba-i urita, si că lumea de betrana.
Chipu imflatu si palidu, ochi mari somnuosi:
Aste su a' ei gratie, ai ei nuri frumoși . . .

Dupa aceea poetulu ne spune, că cu tôte acestea adoratorii Lenei sunt nenumerați, cari uita de chiamarea si de detoriintele lor față de ginte, soția, copii, cei ce plangu in suferinta, si că — ce e lucru si mai diavolescu — nu numai seculu barbatescu, ci si celu femeiescu o adóra, deci continua astfelu:

Altcumu ea-i o dama, scii, fôrte de tréba:
Unguru séu Romanu esti? nu te mai intréba.
Gustulu ei cam lacomu n'alege nemica,
Vorbe câtu de próste si gróse nu-i strica.
In cas'a-i, ce vecinica de cantári resuna,
Póte cá se intre in voi'a ce buna
Junele, betranulu, domnu, argatu, tieranu:
Cu-unu cuvențu ori-cine — de are vre unu bánu
Ea cu bucuria mi-i primesce 'ndata,
Cu-alu seu farmecu tainicu pe toti i imbéta,
Incátu, bietii, nu vedu: scump'a loru avere
Ne'ncetatu cumu scade, rapede cumu piere!
Er' candu n'au la fine neci unu banu in punga,
Adorat'a Lene ride si-i alunga
Cu alu fómey sbiciu, p'a lipseloru carare,
Péna la abisulu, ce-i dicu „Desperare“ . . .
Ast'a-i a oi fire si icóna viua. —
Vreti cá se cunósceti si-a ei familia?
Suntu ale ei fiice: Lips'a, Miséri'a,
Mintiu'n'a, Beti'a, Pism'a, Lusuri'a,
Negrele pecate dea-rondulu mai tóte,
Pre cari se le 'nsire Mus'a mea nu póte.
Cu-acestea 'mpreuna a ei pasiune
Este 'mpedecarea fapteloru mari, bune;
Si alu ei doru: sporirea lumesciloru rele . . .
Totusi n'o proscie guvernulu din tíera,
(Ba adesu chiaru dinsulu amoru i declara!) —

VIII. In memorat'a tendentia reale-practica junele nostru poetu nu se acufunda si nemolesce nicicandu in cotidianitatile si trivialitátile tempului, ci cá unu vulturu se inaltia totdeun'a in regiuni superiori, privindu de acolo, asia dicéndu cu ochiu de profetu, cursulu lumei si alu destineloru omenimei. Din valurile sentimenteloru, ce 'i agita pieptulu, cá o incantatória Afrodite se inaltia figur'a posesiei lui in eterulu curatu alu imaginatiunei si alu idealeloru.

Elu predica oresicumu, si predica cu vóce potinte si cu unctiune sufletésca, predica câte tóte virtutile familiari, religiiarie, sociali si civice. Desclinitu si desu le predica pre cele din urma, precumu atesta intre altele frumós'a lui oda „Cununa de lauru“, dedicata braviloru luptaci romani de sub Plevn'a, si elegi'a „Càtra poporulu romanu“, cari fia-ne inca odata iertatu, in locu de orice analise, a le cita intregu:

Cununa de lauru.

— Dedicata ostasiloru romani. —

Voinici, la sufletu ageri, ce 'n lupte sangeróse
Combateti tirani'a cu bratie de eroi!
Fii scumpi ai Romaniei, si fal'a gloriósa
A 'ntregei romanime marite adi prin voi!

Titani v'au datu viétia in lumea ce v'admira?
Cornelii reumite, Elene v'au crescutu?
Séu angeri dintre stele in sufletu ve 'ntarita,
Luptandu, minuni sè faceti, ce nime n'a crediutu?

Cetescu a vóstre fapte de-o lume admirate,
Si sufletu-mi se 'naltia, căci par' că vedu in voi,
Luptandu pentru marire si sant'a Libertate,
P'ai Greciei antice, p'ai Romei vechi eroi!

Audu despre curagiulu, virtutea de minune
Cu care frangeti fal'a fierosului dusmanu:
Si par' că vedu in lupta legiunile strabune,
Ce 'n frunte-aveau de duce pe marele Traianu! . . .

Si ah! curagiulu vostru, a vóstra vitejia
Cerésca fericire descépta 'n alu meu sinu;
Si lacrime ardiende de dulce bucuria
Zarescu lucindu in ochii ori caruia romanu . . .

O! brávii gîntei mele, Mihaiu, Stefanu celu Mare,
Si altii din vechime, căci nu-su adi pe pamentu!
Dér' nu virtutea vóstra, ostasi cu sufletu tare,
Adi duce bucuria si celoru din morméntu!

Căci lungu si negru-i firulu aceloru suferintie
Ce tristei romanime tiranii i-au causatu:
Dér' prin curagiulu vostru urmatu de biruintie
Acusi acelu flru negru pe veci va fi curmatu! . . .

Séu póte cá se piéra, in nóptea 'ntunecósa
Si 'n negrele catusie a vecinicei robii,
O ginte provediuta cu bratie-asiá venjóse?
O mama fericita, ce are asiá fii? . . .

Nainte dér' pe calea ce sórtea ve aréta,
In frunte cu alu vostru eroicu Domnitoru:
Si stéu'a Romaniei de multu intunecata
Acusi va se schimbe in sóre lucitoru! . . .

Nainte fara frica de-a mortii crunta cósa!
Ah! mórtéa-i grea, duiósa, pe patu intre pareti;

Dér' a muri pe campulu de lupte glorióse:
O mórté-asiá frumós'a e cá si mii de vieti! . . .

Ér tu, o! Romania, o! mama, a cui sórte
A fostu atátia secolu a plange ne 'ncetatu:
Nu plange adi cu gele a filoru tei mórté,
Ce 'n lupta pentru tine viéti'a loru si-au datu . . .

Căci susu colo prin stele trai-voru densii éra,
Cu-a gloriei cununa eternu incoronati . . .
Ér din a loru cenusia acusi va se resara
Cerésca Libertate — unindu pe frati cu frati.

(Va urmá.)

Diverse.

(De pella curtea Episcopului din Gherl'a) ni se scrie cu dat'a 3 Sept. n. a. c.: „In 31 Augustu st. n. D-lu Episcopu romanescu a intrunitu la més'a s'a unu numeru frumosu de inteligenti din locu, caror'a apoi in decursulu prândiului le-a inchinatu ungresce. Au mai urmatu apoi doue toaste ungresce. Singuru preotulu greco-orientalu Gheaj'a a cutezatu a inchiná romanescce la més'a Episcopului romanescu retacitu in Ardealu de prin pustele Ungariei. — In nóptea aceleiasi dile spre 1 Sept. st. n. s'a spendiuratu in gradin'a episcopésca o féta inca in flórea vârstei sale. Caus'a acestui incidentu nu se scie, — elu inse a facutu o sensatiune fôrte neplacuta in cetatianii orasiului, cari in mare parte inculti dicu, cá acestu casu este de reu auguriu pentru noulu Episcopu; si in acést'a credintia ii intaresce si impregiurarea, cá puçinu inainte de stramutarea la Gherl'a a Episcopului Szabó se spendiurase intr'o chilia vecinasia cu a D-sale bucatariulu seu din cauza totu necunoscuta péna acum'a.“

(Concerte in Brasiovu.) Precumu ni se spune voru sosi in Brasiovu pe la mediuloculu lunei curente celu mai mare violinistu alu timpului nostru Dr. Iosifu Ioachim si renumitul pianistu Iohannes Brahms, cari voru dá aci câteva concerte. Dilele candu voru avé locu aceste concerte se voru hotari mai tardiu. Deocamdata se primescu prenotari pentru locurile de sediutu in librari'a lui Zeidner.

(Duelu de Americane.) Avemu deja bacalauriate in sciintie si litere, apoi doctorese in medicina. Eca acumu, cá damele devinu duelante turbate. O corespondentia din New-York constata in lun'a trecuta siése intalniri intre june fete. Eaca o dare de séma a celei din urma. Adversariile, D-siórele Evelin'a Manson si Jenny Landshem, erau dóue amice de pensionu, ce continuasera si mai tardiu relatiunile loru in lume. Intalnuirea érá motivata de o cërta de jocu. Ele se amusau a jocá „polker“, candu se produce o alteratiune intre ele dinaintea unui tineru fashionabilu, locotenentulu Brandenburg, care mai inveniná lucrulu prin glumele sale. Deci se decise duelulu cu revolverulu. Adversariile trebuia se mérga un'a asupra altei'a si se schimbe trei glóntie, la distanți'a ce le va placé. D-ra Evelin'a Manson trase antaiu dóue glóntie si asteptá. Atunci Dra Jenny Landshem inaintandu cu 5 pasi trase unu glontiu, care traversá bratiulu dreptu alu adversarei sale. Acést'a scóse unu tipetu si lesiná. Ran'a D-siórei Evelin'a Manson va atrage dupa sine amputatiunea bratiului.

(Consumatiunea spirtuóseloru in Petersburg.) In acestu orasiu sunt 4624 de carciume, cari vëndu numai spirtuóse. In anulu 1873 s'au consumatu 4,950,000 vedre, in anulu 1874—4,177,007, in anulu 1875—4,480,000, in anulu 1877—4,590,000 vedre de spirtuóse. Numerulu betiviloru de notorietate publica, si cari au fostu arestati de politia in cursulu aceloru ani se urca peste 50,000.

(Stomaculu Parisului.) Dupa o dare de séma statistica, Parisulu cu aprópe 3 milióne de locuitori, a consumatu in anulu 1876: 287,582,000 kilogr. páne, 4,360,000 hectolitru vinu, 106,500 hectolitru rachiu si licoruri, 204,000 bere si 151,905,000 kilograme carne.

Insciintiare.

Prin acést'a se face cunoscutu membriloru „Reuniunei Invetiatoriloru Romani Selagieni“, cá amenat'a adunare generala a reuniunei se va tiené estu tempu in 15 Septembrie in comun'a Giurteculu-Hododului.

Presidiulu reuniunei.

Multiamita publica.

In urmarea repozarii ficei mele Iosefin'a espru prin acést'a preotiloru, corpului invetiatorescu gr. cath. or., mai departe antistiei comunale, reprezentantiei comunale vocale alu plugariloru gr. catolici. care a esecutu cantarile, intregei intelegentii, meseriesiloru si tuturoru doctoriloru din Varadia, cari cu compatimire au participatu la ceremoniale funebrele — cea mai profunda Multiamita, — Varadia in 27 Augustu 1879. — In numele gelniciloru sangeni A. Schlesinger esecutoru reg. ung.

Subsemnatii facu prin acést'a cunoscutu onoratoriloru musterii si onor. publicu, cá si-au asortatu

Magazinulu de haine barbatesci Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne si cele mai fine materii noue pentru haine de tótna si de érna din fabricele interióre si esterióre si se recomanda cu confectionarea prompta de totu felulu de haine barbatesci, cu pretiurile cele mai moderate. Costume de tótna dela 25 fl. in susu.

Cu tóta stim'a

A. SCHWARZE & BARTHA.

—1

Magazinulu de incaltiaminte

Avemu onóre a aduce la cunoscintia onor. publicu cu distinsa stima, cá amu deschisu in

Brasiovu strad'a cãldariloru No. 540

(cas'a D-lui Trauschenfels)

„LA CISM'A ROSIA“

unu magazinulu de totu soiulu de incaltiaminte, si recomandam depositulu nostru bine provediutu cu incaltiaminte pentru Domni, Dame, Domnióre si Copii dupa fasonulu celu mai nou lucrata solidu si trainicu cu pretiurile cele mai moderate:

Tot-deodata ne recomandam pentru comandu dupa mesura de ori ce soiulu de incaltiaminte su conditiuni reale prompte si cu pretiuri fôrte éftinu.

Basati pe esperientia unei activitati de multi ani in magazinulu D-lui Ioanu Sabadeanu unde cu deosebire G. Farkas a fostu in conditiuni mai multi ani cá conducetoriulu de lucru (facturu) ne aflamu in placut'a positiune a corespunde pe deplinu tuturoru recerintieloru in ori si ce directiune.

Rogandu-ne a ne dá numerosulu D-Vóstre cursu, semnamu cu tóta stim'a

ORGIDAN & FARKAS,

Brasiovu strad'a caldararilor No. 540.

NB. Comande esterne inca efectuiumu realu, promptu si éftinu. 3-3

Pretiurile piatiei

din 5 Septembrie st. n. 1879

	Hectolitru.	fl. cr.		Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea . . .	7.20	Mazerea	4.70	
	midilocu . . .	6.80	Lintea	7.30	
Mestecatu	de diosu . . .	6.30	Fasolea	4.30	
	4.50	Cartofi	1.30	
Secara	frumós'a . . .	4.50	Somentia de inu . . .	8.70	
	de midilocu . .	4.40	„ de cânepa	4.40	
Ordiulu	frumosu . . .	4.10	1 Chilo. fl. cr.		
	de midilocu . .	3.80	Carne de vita	—44	
Ovesulu	frumosu . . .	2.40	„ de rimatoriu	—44	
	de midilocu . .	2.30	„ de berbecu	—24	
Porumbulu	4.80		100 Chilo. fl. cr.		
Meiu	4.60		Seu de vita prospetu .	32-	
Hrisca	—		„ „ „ topitu	40-	

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gött si fiu Henricu.